

”Både regeringen och SD vill utnyttja kulturen”

Partier till både vänster och höger vill använda det svenska kulturlivet som plattform för att basunera ut egna värderingar. Den åsikten framförde kulturutskottets ordförande Olof Lavesson (M), vid Sveriges Radios kulturpolitiska utfrågning på tisdagen.

Karl Lille
karl.lille@svd.se

Flera har påpekat (bland annat i DN 28/8) att kulturpolitiken – trots försök från svenska kulturutövare att närma sig och skildra landets politiska läge – är något som under valåret har ägnats minimal uppmärksamhet. Och under de två senaste valen har inte en enda kulturpolitisk fråga ställts i partiledarnas slutdebatter i vare sig SVT, SR eller TV4, visar en undersökning som ”Kulturnytt” gjort.

Men var finns egentligen de stora konflikterna mellan partierna, när det gäller kulturpolitiken? Sveriges Radio höll en debatt i Kulturhuset på tisdagskvällen, med de åtta riksdagspartiernas kulturpolitiska talespersoner. Där diskuterades fyra punkter: kulturarvet, medierna, kulturskolan och filmpolitiken.

Först ut var en duell mellan Moderaternas Olof Lavesson och Sverigedemokraternas Aron Emilsson, som båda två ansåg att det stora hotet i dag är politiseringen av svenska kulturinstitutioner.

– Något som oroar mig är politiker som utnyttjar kulturen för egna syften när klåfingrigheten ökar och styrningen blir för stark. Det kvittar om det kommer

från en rödgrön regering eller från sverigedemokrater med dunkla syften, säger Olof Lavesson (M).

Aron Emilsson kontrade med att säga Moderaternas brist på initiativ i kulturpolitiken, och anklagade dem för att förringa landets kulturarv.

– Moderaterna vill skära 1,2 miljarder i kulturbudgeten – man har ingen energi och inga ambitioner, det finns inga förslag och det saknas en vilja att göra något. Jag är glad att höra att man vill minska politisering, men då hade man också kunnat stödja Sverigedemokraternas idé om att avslå propositioner där Miljöpartiet starkt politiserar svenska museer, säger Aron Emilsson (SD).

Han fortsätter:

– Det är lätt att fara med någon slags retorik om att Sverigedemokraterna vill in och reglera, när vi svart på vitt, om man läser våra förslag, vill minska politikens inflytande i våra kultur- och kunskapsinstitutioner. Moderaterna hade kunnat stödja de idéerna när de var uppe – i stället var man passiva och sa ingenting, trots att man kallar sig ett liberalkonserverat parti.

Olof Lavesson (M) passade i sitt svar på att ge en känga åt det utspel Sverigedemokraterna gjorde för två år sedan, om planerna på ett institut tillägnat utveckling av datorspel med ”nordisk historia och svenska naturvyer”:

– Ni vill ha en nationell kulturkanon där ni vill reglera vilken typ av kultur man ska ta del av i de svenska skolorna, ni vill ge statliga subventioner för att styra den svenska datorspelsbrans-

chen till att göra spel om nordisk mytologi och asatro. Det är svårt att ta er på allvar när ni undrar varför vi inte står bakom era förslag.

Olof Lavesson fortsätter:

– Jag blir väldigt förvånad när jag hör Aron Emilsson säga att man inte vill styra kulturen. Jag har verkligen läst ert program, era motioner, och i varje mening handlar det om vilket verktyg kulturarvet ska vara, vilket syfte det har, och det utgår bara från att bygga upp det här påhittade nationalromantiska samhället som egentligen aldrig har funnits.

Man debatterade sedan kulturskolan med Kristdemokraternas kulturpolitiska talesperson Roland Utbult, och Vasiliki Tsouplaki som innehar motsvarande position i Vänsterpartiet sedan Rossana Dinamarca lämnade posten i februari i år. De två parterna var överens om att det är viktigt att unga ska ha möjlighet att komma i kontakt med kulturen, men hade olika idéer om hur initiativen bör finansieras.

Därefter samtalade Gunilla Carlsson (S) och Christer Nylander (L) om medier och finansiering av public service, och Liberalerna ansåg att det finns många bra idéer från regeringen, men att en sammanhållen strategi saknas.

Slutligen behandlades filmpolitiken av Niclas Malmberg (MP) och Per Lodenius (C), där den senare menade att den höjda kulturmomsen har tvingat biografier på landsbygden att lägga ned, medan Malmberg ansåg att man kraftigt har stärkt finansieringen av ny svensk film. ■

Krönika | Antiintellektuellt

Andres Lokko



Imbecilla pepp-jippon har ersatt kulturen

Under några få år i det här seklets begynnelse skrev en Carl Reinholdtson Belfrage ofta smått ondskefullt smarta texter i Nöjesguiden. Jag nämner honom eftersom en passage i en av hans krönikor har fastnat:

”Pappa, vad är litteratur för något?”

”Det var en komplicerad företeelse utan bilder som vi har ersatt med Martina Haag.”

Det är nu inte alls Martina Haag jag vill åt genom att citera den här dystopiska konversationen. Snarare bara hur den så smärtfritt i dag går att applicera på alla former av kultur.

Modeveckan som pågår i Stockholm nu går fascinerande obemärkt förbi och mode har – bokstavligen – reducerats till någon euforiskt peppad snubbe i kortbyxor som åker Finlandsfärja och väljer ut blusar till passage-rare från båtens taxfree-butik.

Musikalisk kvalitet mäts, enligt konsensus, i högst antal strömmar och högljudd pepp.

Den så kallade Nya akademiens litteraturpris, som just presenterade sina fyra finalkandidater, har en urvattnad känsla av tumbleweed som bara blåser förbi genom staden utan att någon ens tänkte på den. Den slutgiltiga pristagaren är framröstad av ... jag vet inte ens riktigt. Men någon sorts peppig tävling är det, så mycket har jag förstått.

Utän en dokumenterat intellektuell avsändare med imponerande meritförteckning att förhålla sig till – för eller emot, det gör detsamma – reduceras konst till produkter, handelsvaror och trivial förströelse.

Det är en länk i en antiintellektuell kedja som alltid ser mer eller mindre likadan ut i högerextrema tider då även övertygade antifascister har en förmåga att dras med i tidsandans minsta gemensamma nämnar-hets.

Estetiska ämnen är inte längre obligatoriska i gymnasiet och Jimmie Åkesson vill avskaffa P3 så fort som möjligt eftersom kanalen bara innehåller ”vänsterliberal smörja”. Detta är visst bra: ju mindre kultur vi har desto färre kritiker behövs det. Kritiker är nämligen farliga. Ty som skrå har de en obehaglig tendens att vara hyfsat belasta, smarta och vassa.

En bildad kulturexpertis utgör en omutbar politisk kraft, är därför obekvämt och önskar man reducera dess makt och plattformar så gör man det effektivast genom att högljutt ställa folkets påstått simpla smak mot kultur-elitistisk snobbism. Kunskap och skärpa – för att inte tala om läsförståelse eller humor – är helt enkelt motstånd man, som exempelvis sverigedemokrat, vill slippa.

Om antalet kritiker kan decimeras återstår bara – en aning mer lätthanterlig – imbecill pepp.

Självklart kommer det inte att delas ut ett Nobelpris i litteratur just i år. Oavsett de faktiska skälen till det så är det, för antiintellektualismen, ett nästan fulländat sammanträffande.

Konversationen jag citerade i början bör därför kanske uppdateras till:

”Pappa, var är kultur?”

”Det var en komplicerad företeelse utan vinster som vi lyckligtvis har ersatt med en jätterolig tv-serie på Kanal 5 som heter ”Tunnelbanan”, där ordningsvakter spöar folk på olika perronger.”



Olof Lavesson (M) och Aron Emilsson (SD). Foto: Alexander Larsson Vierth, Jessica Gow/TT

Andres Lokko är kritiker och krönikör i SvD.
Svd.se/av/andres-lokko